

Michał Wojciechowski

"Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Bibliistów Polskich", nr 1 (2004) : [recenzja]

Collectanea Theologica 75/4, 228-230

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

historyczno-krytycznej. Stanowi ona również dowód na to, że przejście od metod historyczno-krytycznych do analizy narracyjnej lub retorycznej nie jest przedsięwzięciem łatwym. Zastosowanie tych ostatnich nie polega wszelako na opanowaniu kilku podstawowych procedur lub technik interpretacyjnych, lecz pociąga za sobą konieczność rozwiązania wielu ważnych problemów hermeneutycznych. Wśród nich najważniejszy jest może narracyjny charakter ludzkiej egzystencji, który pozwala opowiadaniu jako dziełu literackiemu przypisać status ontologiczny. To zaś oznacza, że, człowiek rozumie siebie i wyraża to kim jest, snując opowieści o sobie i o swoim świecie. Ewangelia Marka definiuje więc tożsamość Jezusa nie za pomocą teologicznych stwierdzeń lub filozoficznych spekulacji, lecz opowiadając Jego historię. I tylko jako opowiadana historia o wyraźnie zarysowanej fabule ma ona moc apelu, skierowanego do czytelników, domagającego się od nich zaangażowanej lektury, takiej, w której potrafią oni zaryzykować także swoje osobiste losy.

Analiza narracyjna w ostatecznym rozrachunku służy aktualizacji ewangelicznego przesłania w życiu dzisiejszych czytelników. Egzegeza historyczno-krytyczna, przeciwnie (nawet w wydaniu krytyki redakcji), stara się utrzymać tekst w odległej przeszłości. Wydaje się, że przyszłość współczesnej biblistyki zależy właśnie od wyboru jednej z tych dwóch opcji hermeneutycznych: pierwszej, zorientowanej na aktualność tekstu biblijnego i jego moc przemawiania do dzisiejszego człowieka, czy też drugiej, ciągle spoglądającej na jego przeszłość i przedstawiającej jedynie wyartykułowane w nim poglądy starożytnych.

ks. Zdzisław Pawłowski, Nieszawa-Toruń

Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich, Stowarzyszenie Biblistów Polskich, Warszawa, nr 1/2004, ss. 260; nr 2 /2005, ss. 362.

Wśród polskich czasopism teologicznych przeważają ogólne, które łączą publikacje z różnych dziedzin teologii; dotyczy to i wydawnictw uczelnianych, i diecezjalnych. Z dawniejszych czasopism częściową specjalizację wprowadziły „Roczniki Teologiczne”, poświęcające różnym dziedzinom osobne numery. Próbę wydawania pism wyspecjalizowanych podjęły nowsze wydziały teologiczne, na Uniwersytecie Opolskim i Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” łączy dwie dziedziny w sposób dla młodszych odbiorców mało czytelny. Dość paradoksalnie, wydawanie pisma biblijnego w językach obcych podjął wydawca prywatny („The Polish Journal of Biblical Research”). Są to jednak wyjątki. Tymczasem renomowane czasopisma w świecie często skupiają się na

jednej dziedzinie teologii: Biblii, patrystyce, dziejach Kościoła, teologii duchowości, dogmatyce, moralnej, praktycznej... Polskiej teologii pomogłoby istnienie większej liczby takich periodyków. Obecnie interesujące publikacje rozpraszają się w czasopiśmie wielotematycznych i lokalnych.

Nowy tytuł, „Zeszyty Naukowe Stowarzyszenia Biblistów Polskich” (ZN SBP), mógłby być zaczątkiem specjalistycznego polskiego pisma biblijnego. W obecnym kształcie jest to formalnie biorąc biuletyn Stowarzyszenia, chociaż zawartość wykracza poza tę formułę. Redaktorem naczelnym jest przewodniczący SBP, a komitet redakcyjny składa się z członków zarządu. Nr 1 zawiera na początku statut stowarzyszenia, a nr 2 inne dokumenty organizacyjne. Oba numery zawierają obszerną listę członków SBP z głównymi danymi życiorysowymi, wyliczeniem rozpraw na stopnie i tytuły naukowe oraz ważniejszych publikacji. Stanowi to zarazem użyteczny przewodnik po biblistyce polskiej, gdyż prawie wszyscy nasi bibliści do Stowarzyszenia należą.

Druga część obu numerów zawiera artykuły o tematyce biblijnej, pochodzące z konferencji naukowych. Co się tyczy nr. 1, są to materiały VII Kongresu Teologów Polskich (KUL, 12-15 IX 2004) oraz 42. Sympozjum Biblistów Polskich (Gdańsk-Oliwa, Gdańskie Wyższe Seminarium Duchowne, 15-16 IX 2004). Poprzednio materiały z tych sympozjów bywały publikowane w różny sposób. Znajdziemy więc w tych numerach wiele interesujących artykułów. Materiały biblijne z kongresu lubelskiego mają charakter ogólniejszy. Ks. W. C h r o s t o w s k i przedstawił temat: *Biblia i biblistyka w seminarium duchownym i na uniwersytecie. Katolicka biblistyka polska wobec nowych wyzwań*. Omówił rolę Pisma Świętego jako źródła formacji kapłańskiej i podstawy teologii. Przedstawił rozwój biblistyki polskiej w kontekście wzrostu liczby wydziałów teologicznych, jak też istniejące jeszcze niedostatki (np. zbyt mała troska o nauczanie języków biblijnych). Biblistyka może zająć znaczące miejsce w życiu akademickim. Odnotowano problem zharmonizowania formacyjnego i akademickiego aspektu kształcenia. Ks. Z. P a w ł o w s k i nakreślił panoramicznie temat: *Teologia biblijna (Starego Testamentu) w perspektywie hermeneutycznej*. Przypominając dzieje teologii biblijnej, objaśnił je pod kątem przyjmowanych przez badaczy koncepcji hermeneutycznych. Teologia biblijna, wykorzystawszy podejście historyczne, wraca do ujęć kanonicznych i spotkania z teologią dogmatyczną. Michał W o j c i e c h o w s k i podjął temat powiązany z ramową orientacją kongresu: *Zastosowanie Dekalogu do dzisiejszego życia społecznego*. Dekalog jest widziany przez egzegetów w perspektywie historycznej, zaś do życia dzisiejszego stosuje się go, po pierwsze, w powiązaniu z całą biblijną refleksją nad poszczególnymi przykazaniami, a po drugie raczej indywidualistycznie. Tymczasem warto się zająć węższym, podstawowym sensem przykazań i przedstawić je jako wyzwanie dla dzisiejszego życia

społecznego (np. *Nie kradnij* jako ochrona własności: także przed uroszczeniami biurokratycznego państwa). Z kolei H. W i t c z y k, wiceprzewodniczący SBP, podjął temat *Krzyż Jezusa początkiem Kościoła – rodziny dzieci Bożych (J 19, 16b-30)*. Zwrócił uwagę, że symbolika relacji Janowej o męce odnosi się w dużej mierze do Kościoła (królewskość Jezusa, nierozdarta tunika i jedność wspólnoty, Matka i syn – uczeń umiłowany – jako zaczątek nowej rodziny, pragnienie, z którego wynikło przekazanie Ducha). Kościół to rodzina dzieci Bożych zgromadzonych w Jedno.

Nr 2 „Zeszytów” zawiera dwie grupy artykułów. Trzy mają charakter egzegetyczny: ks. R. O s t r o w s k i, *Napięcie między charyzmatem a erosem w opowiadaniu o Samsonie (Sdz 13-16)*; ks. St. W r o n k a, *Eschatologiczna kara w Łk 12, 47-48a (nowotestamentowy argument na rzecz czyścica?)*; o. P. R. G r y z i e c OFMConv, *Z niewoli Prawa do wolności dzieci Bożych*. Pięć dalszych dotyczy różnych aspektów upowszechniania Biblii: o. A. R. S i k o r a OFM, *Dawne i współczesne przekłady Biblii na język kaszubski*; ks. St. H a ł a s SCJ, *Elektroniczna Biblia z najważniejszymi tekstami porównawczymi. Bible Works 6.0*; ks. J. Ł a c h, *Próba zorganizowania egzaminów bakalaureatu i licencjatu w zakresie nauk biblijnych w Polsce*; ks. A. O c z a c h o w s k i, *Ogólnopolskie konkursy biblijne w Wyższym Seminarium Duchownym w Paradyżu*; ks. A. B a n a s z e k, *Katolicki Ośrodek Apostolatu Biblijnego*. Odpowiada to dwóm naczelnym zadaniom biblistów: badanie i upowszechnianie Pisma Świętego. Ponadto w numerze znalazły się dwa sprawozdania z udziału biblistów w VII Kongresie Teologów Polskich w Lublinie (ks. H. W i t c z y k o całym kongresie, Anna K u ś m i r e k o spotkaniu sekcijnym) oraz cztery głosy w dyskusji na temat miejsca Biblii w seminarium i na uniwersytecie (ks. W. C h r o s t o w s k i, ks. J. B r a m o r s k i, ks. St. H a r ę z g a, o. M. B a r a n o w s k i OFMConv), a wreszcie wspomnienia o zmarłych biblistach (ks. dr J. L. G r a j e w s k i oraz ks. prof. A. S t r u s SDB).

Pismo ma niewątpliwie szansę na dalszy rozwój. Liczba członków SBP przekroczyła dwieście, autorów nie powinno więc zabraknąć. Projektowane poszerzenie formuły corocznych zjazdów, polegające na wprowadzeniu równoległych sekcji tematycznych z osobnymi referatami i komunikatami, powiększy liczbę materiałów do dyspozycji redakcji. Na wzór innych pism, artykuły można uzupełnić streszczeniami obcojęzycznymi, a całość poszerzyć o biuletyny i recenzje. Niedaleko już będzie wtedy do dobrego czasopisma o tematyce biblijnej. Powinno ono, moim zdaniem, otrzymać nowy, bardziej wyrazisty tytuł, przy czym tytuł obecny pozostałby jako podtytuł. Może np. „Biblion”? – nazwa ta w teologii nie jest dotąd wykorzystana.

Michał Wojciechowski, Olsztyn